

Наталія Бойко,
асистент кафедри мовознавчих дисциплін

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ПРИКМЕТНИКІВ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОРТРЕТНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДИНИ

Анотація. У статті висвітлюється питання класифікації та інвентаризації прикметників у сучасній німецькій мові на позначення портретної характеристики людини.

Ключові слова: класифікація, інвентаризація, прикметник, німецька мова, портрет, характеристика, аналіз, метод.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю конкретизації та систематизації текстового матеріалу з метою виявлення лексичних домінант у портретній характеристиці людини в різножанрових творах.

Вагомий внесок у розвиток теорії сполучуваності здійснили В.А.Абрамов, В.Г.Адмоні, Ю.Д.Апресян, Г.А.Гречина, О.І.Москальська, І.Г.Ольшанський, М.Д.Степанова, А.В.Щербакова. Дослідження лексики за допомогою статистичних методів домінує у працях В.В.Левицького, Б.Н.Плотнікова, Р.Г.Піотровського, Ю.А.Тулдави, Р.М.Фрумкіної та інших. Крім фундаментальних праць, важливе місце займають словники сполучуваності (К.-Е. Зоммерфельдт, Г.Штарке, М.Д.Степанова, У.Енгель, Г.Шумахер).

На основі різних класифікацій можна виділили 19 основних груп прикметників, що позначають портретну характеристику людини:

1. Прикметники кольору (Farbe): rosiges Gesicht, rote Lippen;
2. Прикметники розміру і ваги (Dimension): lange Wimper, schwere Glieder;
3. Прикметники форми і покрою (Form): runder Nacken, kurzer Rock;
4. Прикметники будови тіла (Bau): dicke Frau, sportlicher Mann;
5. Темпоральні прикметники (Temporal): ein junger Mann;

6. Прикметники недоліків (Nachteile): ein dummer Mensch;
7. Прикметники вигляду (Aussehen): eine schöne Frau;
8. Прикметники ступеневі (Grad): winzige Finger, extreme Tasche, überfeines Gehör;
9. Прикметники характеру (Charakter): tüchtiges Mädchen, böser Mann;
10. Прикметники поведінки (Verhalten): vornehme Frau, energischer Junge, höfliches Wort;
11. Соціальні та оцінки (Soziale): armer Mensch, freier Mann, bekannte Stimme;
12. Прикметники настрою (Stimmung): singende Stimme, trauriges Mädchen;
13. Особистісні прикметники (Privativ): eine knitterfreie Hose;
14. Компаративні (Komparative): kastanienbraunes Haar, bleierne Handschuhe;
15. Прикметники стану (Zustand): abgenutzte Hose, zerrissenes Hemd;
16. Прикметники походження (Herkunft): fremdes Gesicht, indische Kleidung;
17. Прикметники положення (Lage): hochgekremelter Ärmel, hochgezogene Schulter;
18. Прикметники температури (Temperatur): kalter Fuß, warme Haut;
19. Інші (Andere).

Як вважає В.В.Левицький, можна виділити три найвідоміших методи інвентаризації лексичних угруповань: психофізіологічний, психолінгвістичний та лінгвістичний [5, с.81-86]. Лінгвістичні методи базуються на даних, отриманих на основі дистрибутивно-статистичного аналізу тексту та даних, отриманих за допомогою компонентного або компонентно-статистичного аналізу словникових дефініцій. Сукупність методів компонентного аналізу

словникових дефініцій можна поділити на дві групи: методи, які базуються на аналізі одного словника та методи, що базуються на аналізі багатьох словників.

Одним із найефективніших і найпростіших серед запропонованих у лінгвістиці шляхів виділення семантичних компонентів виявився прийом, коли кожне слово словникового тлумачення прирівнюється до семантичного компонента. Ця методика знаходить застосування в дослідженнях багатьох науковців, зокрема, Ю.М.Караулова [2], В.Г.Вілюмана [4], Б.А.Плотнікова [6] та ін.

У даному дослідженні відмежування прикметників на позначення портретної характеристики людини здійснюється за допомогою інтуїтивно-логічного методу на основі власної розробленої класифікації. Оскільки об'єм досліджуваних прикметників великий, а їх семантичне структурування є досить складним, вибір даного методу є виправданим. За основу відбору прикметників бралася семантика іменників „зовнішній вигляд людини”. Зверталася увага не тільки на прикметники, які характеризують зовнішність, в т.ч. одяг, їх колір, форму, розмір і складають ядро ЛСП прикметників, а й на ті, що вказують на соціальний стан людини, її поведінку, характер, і складають його периферійну частину.

Іноді при описі зовнішності людини прикметники у сполученні з іменниками виступають в ролі національно-маркованих фразеологізмів [1, с.28], де часто сполучуваність буває несуттєвою. Вони заздалегідь виключені з нашого аналізу і в даному дослідженні не бралися до уваги.

Список використаних джерел

1. Бистрова Л.В., Шевченко О.Ф. Сполучуваність прислівників з прикметниками у сучасній англійській мові // Мовознавство.- 1986.- № 3.- С.27-31.
2. Висоцький А.В. Структура та склад лексико-семантичної групи прикметників на позначення кольору в українській мові//Система і структура східнослов'янських мов.- К.,1998.- С.53-60.
3. Грещук В.В. Дериваційний потенціал прикметників на позначення

- кольору в сучасній українській мові//Мовознавство,1986.-№2.-С.23-30.
4. Грещук В.В. Словотворчий потенціал прикметників на позначення внутрішніх якостей людини//Мовознавство, 1992.- №3.- С.8-15.
 5. Левицький В.В., Огуй О.Д., Кійко С.В., Кійко Ю.Є. Апроксимативні методи вивчення лексичного складу. Навчальний посібник.- Чернівці: Рута, 2000.- 136 с.
 6. Lee Sun-Muck. Untersuchungen zur Valenz des Adjektivs in der deutschen Gegenwartssprache: die morpho-syntaktische und logisch-semantische Bestimmung der Ergänzungen zum Adjektiv.- Frankfurt am Main; Berlin: Lang, 1994.-VI.-433 S.

Annotation. The article analyses the sense and principles of teaching foreign (German) language.

Key words: foreign language, primary school, sense, principles, competence, speech, aim, skills.